

 4-mashq. Quyida berilgan gaplardan shaxsi ma'lum va shaxsi topilmas gaplarni topib, ikki ustunga ajratib yozing.

1. Topshiriqni o'z vaqtida bajarang.
2. Vazifani bajarish kerak.
3. Yetti o'lchab, bir kes.
4. To'garakka borish kerak.
5. Xonaga kirgan avval salom beradi.
6. So'zinning ustidan chiqaman.
7. Majlisda tartib-intizom haqida so'zlashga to'g'ri keldi.
8. Ertaga yakuniy test sinovidan o'tamiz.

 Uyga vazifa. Ilm-fanga oid qaysi sohalarni bilasiz? Ularning nomini lug'at tartibida yozib, izohlang.

3-dars

 Adabiy o'qish

 5-topshiriq. Matni ifodali o'qing. Mazmunini „zanjir“ usulida so'zlab bering.

„..... Ilm inson uchun g'oyat oliy va muqaddas fazilatdir. Zeroki, ilm bizga o'z ahvolimizni, harakatimizni oyna kabi ko'rsatur, zehnimizni, fikrimizni qilich kabi o'tkir qilur. Savobni gunohdan, halolni haromdan ayirib berur. Ilmsiz inson mevasiz daraxt kabidir...“

Abdulla Avloniy

 6-topshiriq. Matni o'qing va matn asosida topshiriqlarni bajaring.

O'quv qut beradi, bilim sharaf-shon,
Shu ikkovi tufayli ulug'dir inson.

Yusuf Xos Hojib

Bilim va uning yuqori pog'onasi ilm – ma'naviyatning muhim tarkibiy qismlaridan bo'lib, insonni kamolotga yetaklaydi. Unga hurmat va e'tibor keltiradi. Bilimli kishilar samarali ijodiy va ilmiy ishlari bilan el orasida hurmat topadilar. Jamiyatning rivojlanishiga, millatining, vatanining obro'siga o'z hissalarini qo'shadilar. Yoshlarning

bilim olishi, salohiyatli fuqaro bo'lib ulg'ayishi el-yurt manfaati uchun xizmat qiladi. Ilm-fan taraqqiyotiga o'z hissasini qo'shish hamma zamonlarda dolzarb sanalgan.

Lug'at

ulug' – великий

yuqori pog'onasi – высшая ступень

muhim tarkibiy qism – важная составная часть

hurmat – уважение

jamiyatning rivojlanishiga – для развития общества

Matn yuzasidan savol va topshiriqlar

1. Yusuf Xos Hojib „Shu ikkovi tufayli ulug'dir inson“ deganda nimalarni nazarda tutgan?
2. Kamolotga yetishish uchun inson nimalar qilishi kerak?
3. Bilimli kishilar qanday ishlari bilan el orasida hurmat topadilar?
4. Yoshlar Vatan taraqqiyotiga hissa qo'shishlari uchun qanday ishlarni amalga oshirishlari lozim?

5-mashq. Gaplarni ko'chiring va notanish so'zlarning lug'atini tuzing.

Ilm olish, o'rganish aslo ayb emas, uning erta-kechi yo'q. Insonlar butun hayoti davomida o'qishi, o'rganishi kerak.

Ilm-u tafakkur kishini ezgulikka boshlaydigan beqiyos kuch. Ilm va tafakkur odamlar qalbiga nur, ongiga ziyo, xonadoniga fayz-baraka keltiradigan buyuk mo'jizadir.

6-mashq. Berilgan gaplarni shaxsi topilmas gaplarga aylantirib, daftaringizga ko'chiring.

1. Biz dam olish kuni kitobxonlar yig'iniga boramiz. 2. O'quvchilar berilgan topshiriqni vaqtda bajarishdi. 3. Bugun to'garakka borishimiz lozim edi. 4. „Davlat tili to'g'risida“gi Qonunga rioya qiling. 5. Ertaga „Bilimlar bellashuvi“ ko'rik-tanloviga boramiz. 6. So'-zimning ustidan chiqaman. 7. Dushanba kuni o'zbek tili to'garagiga boraman.

7-topshiriq. Maqollarni o‘qing, mazmunini so‘zlab bering.

Davlat tugar, bilim tugamas.

* * *

Go‘zallik – ilm-u ma’rifatda.

* * *

Ilm – aql bulog‘i,
Aql – yashash chirog‘i.

* * *

Ilm istasang, takror qil.

* * *

Ilm ko‘p, umr oz,
Keragini o‘qi.

* * *

Ilm olishning erta-kechi yo‘q.

* * *

Ilm – tubsiz quduq.

Mustaqil ish

Mavzu yuzasidan savol va topshiriqlar

1. Shaxsi topilmas gaplar deb qanday gaplarga aytiladi?
2. Bilimning hozirgi davrda ahamiyati qanday?
3. „Bilimsiz bir yashar, bilimli ming yashar“ deganda nimani tushunasiz?

Uyga vazifa. Borish kerak, bajarish lozim, o‘qish darkor fe’llari ishtirokida gaplar tuzing.

MEN YOQTIRGAN KASB (Shaxsi umumlashgan gaplar)

1-dars

 1-topshiriq. Berilgan savollarga ogʻzaki javob bering.

- Qanday kasblarni yoqtirasiz?
- Kelajakda qanday kasbni egallamoqchisiz?
- Tanlagan kasbingiz yurtimiz ravnaqi uchun qanday foyda keltirishi mumkin?
- Kasb tanlashda nimalarga eʼtibor berish kerak, deb oʻylaysiz?
- Farzandlarning kasb tanlashida ota-onaning oʻrni bormi?

Bilib oling!

Mazmunan har uchala shaxsga taalluqli gaplar shaxsi umumlashgan gaplardir. Bunday gaplarning kesimi II shaxs buyruq maylidagi feʼllar bilan ifodalanadi. Masalan: *Nima eksang, shuni oʻrasan. Kattaga hurmatda, kichikka izzatda boʻl.*

Shaxsi umumlashgan gaplar koʻpincha maqol va hikmatlarda uchraydi. Bunday gaplarning kesimi boʻlishli va boʻlishsiz shaklda qoʻllanadi. Masalan: *Sayoq yurma, tayoq yeysan.*

 1-mashq. Berilgan soʻzlardan mosini qoʻyib, maqollarni koʻchiring.

1. Befoyda soʻzni aytma, foydali soʻzdan
2. Dangasaga ish buyursang, senga aql
3. Gapirganing kumush, gapirmaganing
4. Achchiq savol berib, shirin javob
5. Tiling bilan dilingni bir

Foydalanish uchun soʻzlar: *tut, kutma, qaytma, oltin, yechma, oʻrgatar*

 2-mashq. Nuqtalar oʻrniga quyida berilgan soʻzlardan mosini zarur shaklda qoʻyib, gaplarni koʻchiring.

1. Inson oʻz oldiga qoʻygan maqsadi sari hamisha ... lozim.
2. Dunyoda kasblar koʻp, agar siz biror kasbga ..., uning mohir ustasi ... kerak.
3. Xalqimizda nimani ..., shuni ... degan maqol

bor. 4. Inson o'z hayot yo'lini to'g'ri topishi uchun, o'z istagi va qobiliyatiga yarasha kasbni ... lozim bo'ladi. 5. Mazmunli va yaxshi yashashni istasangiz, puxta bilim oling, ana shunda o'z maqsadingizga ... 6. Mening kasbim, ehtimol, senga ... 7. Yoqtirgan ishingga mehr ...

Foydalanish uchun so'zlar: *intilmoq, qiziqmoq, bo'lmoq, ekmoq, qo'yishing kerak, o'rmoq, tanlamoq, erishmoq, yoqmoq.*

 2-topshiriq. Matnni o'qing va berilgan savol va topshiriqlarni bajar-ing.

Dunyoda shifokor, o'qituvchi, haydovchi, artist, quruvchi, arxitektor, tadbirkor, hisobchi kabi kasblar ko'p. Ammo kimdir o'z kasbi tufayli kamol topib, yuksak marralarga erishadi, kimdir esa yo'q. Inson kasbni o'z qobiliyati, intilishi va qiziqishiga qarab tanlasa, o'z kasbining mohir ustasiga **aylanadi**.

Men kurash bo'yicha sport ustasiman, sport maktabida o'quvchilarga kurashdan **saboq beraman**. Maktabda o'qib yurgan chog'imdanoq sport to'garagi, ya'ni kurashga **qatnashganman**. Sport bilan muntazam shug'ullanganim uchun ham sog'lom, ham baquvvat bo'lib, mahoratim oshib borardi. Ota-onam mening bu qiziqishimni ko'rib, meni qo'llab-quvvatlashdi hamda bu kasbni egallashimda eng yaqin ko'makchimga aylanishdi.

Bugungi kunda o'z kasbim, sport bo'yicha jahon musobaqalarida qatnashganim va bugungi kungacha erishgan yutuqlarim hamda o'z shogirdlarim bilan **faxrlanaman**. Agar mendan „Kasbingiz nima?“ deya so'rasha, ko'ksim g'ururga to'lib: „Sport boyicha yoshlar murabbiysiman“, deya olaman. Men o'z tanlagan kasbimdan juda mamnunman.

Lug'at

mohir usta – умелый мастер

qo'llab-quvvatlashdi – поддерживали

qobiliyat – талант, способность

ko'makchimga aylanishdi – стали помощниками

faxrlanaman – горжусь

yoshlar murabbiysi – наставник молодежи

mamnun bo‘lmoq – БЫТЬ ДОВОЛЬНЫМ
mahorati oshmoq – ПОВЫШЕНИЕ МАСТЕРСТВА

Matn yuzasidan savol va topshiriqlar

1. Ajratilgan so‘zlar ishtirokida shaxsi umumlashgan gaplar tuzing.
2. „O‘z kasbining mohir ustasi“ jumlasiga ta’rif bering.
3. Inson kasbi tufayli qanday yutuqlarga erishadi?
4. Inson o‘z kasbidan faxrlanishini qanday tushunasiz?
5. Siz o‘zingizni qanday kasbda tasavvur qilasiz?

 Uyga vazifa. O‘zingiz yoqtirgan kasb haqida matn tuzing.

2-dars

 3-topshiriq. Berilgan rasmlar asosida suhbatlashing.

 3-mashq. Kasblar haqida partadoshingiz bilan namunadagidek dialoglar tuzing va ular asosida suhbatlashing.

- Feruza, sen qaysi kasbni yoqtirasan?
- Tikuvchilik kasbini juda yoqtiraman. Shu maqsadda tikuvchilikni o‘rganmoqchiman. O‘zing-chi, kim bo‘lmoqchisan?

– Menga yangi model va maketlar yoqadi. Shuning uchun dizayn yoʻnalishida oʻqimoqchiman.

 4-mashq. Berilgan soʻzlarni toʻgʻri tartibda joylashtirib, maqollar hosil qiling.

1. Ishni, qoʻyma, bugungi, ertaga. 2. Oʻlchab, bir, kes, yetti. 3. Koʻp, soʻrama, bilgandan, soʻra, koʻp, yurgandan. 4. Oʻrgan, ishla, bilmasang, bilsang. 5. Shoshilma, bajarishga, berishga, vaʼdani, shoshil, vaʼda. 6. Savol, shirin, kutma, achchiq, berib, javob.

 5-mashq. Nuqtalar oʻrniga berilgan feʼllarni zarur shaklda qoʻyib, gaplarni koʻchiring.

1. Hurmat ... (qilmoq), hurmat ... (koʻrmoq). 2. Sabr ... (qilmoq), murodga ... (yetmoq). 3. Oʻz haddingdan ... (oshmoq), jazosini ... (tortmoq). 4. Sayoq ... (yurmoq), tayoq ... (yemoq). 5. Oltin ... (olmoq), duo ... (olmoq). 6. Nima ... (ekmoq), shuni ... (oʻrmoq). 7. Salobatli ... (boʻlmoq), ... sabotli (boʻlmoq).

 4-topshiriq. Matnni oʻqing va matn asosida berilgan savol va topshiriqlarni bajaring.

Kasbning yaxshi-yomoni boʻlmas

Men 9-sinfda oʻqiyman. Barcha tengdoshlarimning kasbga boʻlgan qiziqishlari turlicha. Kimdir tadbirkor, kimdir shifokor, yana biron bank xodimi, kimdir esa uchuvchi boʻlishni orzu qiladi. Xullas, orzularimiz bir dunyo.

Men yoshligimdan samolyotlarga juda qiziqaman.

Oʻzbek tili darsida oʻqituvchimiz „Kim boʻlsam ekan?“ mavzusida ijodiy ish yozib kelishimizni uyga vazifa qilib berdilar. Menga navbat kelganda ustozimiz yozganlarimga koʻz yugurtirib chiqdilar-da:

– Qani, Bahodir, hammaga oʻqib ber, – dedilar. Men ham baland ovozda oʻqiy boshladim: „Men kelajakda mashina taʼmirlovchi usta boʻlmoqchiman...“ Sinfda baravariga kulgi koʻtarildi. Oʻqishdan toʻxtab qoldim.

– Nega kulyapsiz? – hayron boʻldilar ustozimiz. – Agar bilsangiz, Bahodir samimiy va chin dildan yozgan, – deya meni maqtadilar.

– Kasbning yaxshi-yomoni boʻlmaydi, orzuga ayb yoʻq, ammo

istak, xohishning o‘zi kifoya qilmaydi. Har bir kasb egasi bo‘lish uchun qanchadan qancha mehnat, izlanish, sabr-toqat va mahorat talab etiladi. „Intilganga tole yor“, deyishadi. O‘z maqsadingiz yo‘lida hech vaqt adashmang, – deya so‘zlarini tugatdilar.

Men chin ko‘nglimdan o‘zim yoqtirgan kasb haqida yozganimdan xursand edim.

Lug‘at

ko‘z yugurtirib – просматривать

mashina ta‘mirlovchi – мастер по ремонту машин

samimiy – искренний

istak, xohish – желание

izlanish – искание

maqsadingiz yo‘lida – на пути достижения цели

Matn yuzasidan savol va topshiriqlar

1. „Kasbning yaxshi-yomoni bo‘lmaydi“ gapiga izoh bering.
2. „Intilganga tole yor“ jumllariga ta‘rif bering.
3. Kasb egallash uchun nimalar talab etiladi?
4. O‘z maqsadlaringizni rejalashtirganmisiz?

Uyga vazifa. „VEN“ diagrammasi asosida kasb va hunarni izohlang.

3-dars --- ---

Adabiy o‘qish

6-mashq. Matnni o‘qing. Mazmunini so‘zlab bering. Tayanch so‘zlarni topib, lug‘at tuzing.

O‘z kasbining fidoyisi

Filologiya fanlari doktori, O‘zbekiston Milliy universiteti professori Ra‘no Sayfullayeva o‘zbek tili nazariyasida tilshunoslik yo‘nalishining vujudga kelishiga ulkan hissa qo‘shgan, o‘zining ilmiy maktabini yaratgan fidoyi olim. U mustaqillikka erishganimizdan keyin, 1992- yilda o‘zbek tilshunosligi fanida birinchi bo‘lib doktorlik dissertatsiyasini himoya qildi va uning nomi istiqlol davrining ilk olimasi sifatida tarixda qoldi. O‘zbek tilshunosligi deb nomlangan bu

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com vab-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

9-sinf o'zbek tili darsligini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud

- 1. 1-11-Sinflar uchun sinf soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Darsliklarning elektron varianti**
- 9. Maktab ish hujjatlari**
- 10. Direktor ish hujjatlari**
- 11. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 12. O'IBDO' ish hujjatlari**
- 13. Psixolog hujjatlari**
- 14. Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 15. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 16. Besh tashabbus hujjatlari**
- 17. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**